



Font de Sant Llorenç

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Al monestir de Sant Llorenç
Emplaçament	Al costat del monestir de Sant Llorenç, just a l'entrada del monestir en uns marges de la banda sud
Alçada:	774,1
Coordenades:	
Latitud:	42.2347
Longitud:	1.87516
UTM Est (X):	407186
UTM Nord (Y):	4676448

Classificació

Número de fitxa	08099-234
Àmbit:	Patrimoni natural
Tipologia	Zona d'interès
Estil / època:	Medieval Modern
Segle	X-XXI
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Lúdic
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament de Guardiola Plaça de l'Ajuntament, 3. 08694 (Guardiola de Berguedà)
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dg., 10/12/2017 - 01:00

Descripció

Popular font que hi ha al costat del monestir de Sant Llorenç aprofitant l'aigua de l'antic aquífer que nodria el monestir. La font de cronologia probablement medieval de sempre ha estat un lloc de trobades i reunions. Per les característiques sembla que és una font de "mina" que capta les aigües subterrànies. Aquesta aigua va ser motiu de l'establiment del cenobi al seu costat cap el 898 i des de sempre ha estat emprada per abastir-lo. En època medieval i gràcies als treballs de les diferents campanyes arqueològiques han podat al descobert diverses canalitzacions que procedien de la font i que alimentaven diverses dependències del monestir com ara la casa de l'abat, el claustre o la "sala dels monjos". L'aquífer de Sant Llorenç actualment abasteix també el municipi de Guardiola.

Observacions:

En funcionament i lloc molt preuat pels guardiolencs

Història

Segons Jordi Bolós (1996). El primer document en el qual s'esmenta el monestir de Sant Llorenç prop de Bagà és de l'any 898. Segons aquest document, la comunitat de Sant Llorenç va rebre unes terres prop de Berga. Cal pensar, doncs, que a final del segle IX ja hi havia, sobre l'aiguabarreig del Bastareny amb el Llobregat, un cenobi mínimament estructurat. És molt probable que calgui relacionar el seu naixement amb la instal·lació en aquest indret d'un grup de religiosos que van arribar del sud dels Pirineus el segle VIII o, més aviat, durant el segle IX. Aquests primers religiosos de Sant Llorenç vivien a les coves que hi ha dessota l'actual monestir, o potser en algun petit edifici proper. Aquesta situació inicial s'alterà al segle X quant els membres de la casa comtal de Cerdanya-Besalú el finançaren de forma notable fent importants donacions de terres tant al Berguedà com també a la Cerdanya entre els anys 950 i 983 i que enriquiren de forma notable el seu patrimoni. Al costat dels lliuraments fets pels comtes, s'afegiren donacions dels grans propietaris de la contrada. Tot plegat constituïa, l'any 983, un patrimoni important format per més de 70 masos repartits entre la vall de Brocà que incloïa la vall del Bastareny, la vall de Gavarrós, la vall de Grèixer, el collet d'Eina, Brocà i segurament la zona de Gisclareny, per una quinzena d'esglésies, sovint parroquials, per uns drets sobre diverses viles i per nombroses altres terres. Aquestes parròquies serien repartides per tota la vall. En aquests moments el monestir deuria tenir uns 15 monjos. Amb la consagració del 983, el monestir es trobava potser en un dels moments més bons de la seva història. La comunitat arribà a estar formada per uns vint monjos, a més, evidentment, dels oblats, els novicis i els llecs. Les donacions continuaren fins el 110 però després del 983 ja no hi ha documentada cap nova cessió feta pels comtes. A la documentació conservada veiem que, durant aquesta etapa, surten citats un prior o un prebost, un procurador, un cellerer, un flequer, un forner, un escrivà, etc. Lentament, es produí, com en la major part dels monestirs, una estructuració interna de la comunitat. Així mateix, aquesta comunitat cedí l'administració de part de les seves terres a un villicus o procurador.. Al 1050 trobem els primers enfrontaments entre el monestir i els senyors de les rodalies. Aquesta situació de puixança va continuar així al llarg de tot el segle XII i bona part del XIII. La comunitat estava formada per gairebé vint membres. Dins aquesta comunitat, a part de la majoria dels oficis esmentats hi havia un forner, un cuiner, un traginer i fins hi tot un monjo responsable de les obres. D'altra banda, també hi continuà havent plets i enfrontaments, alguns ja força importants. Al final del segle XIV, el monestir, però, ja estava molt endeutat. Això cal pensar que fou degut al saqueig dels senyors veïns, a una possible reducció de les rendes i també, probablement, a causa que la comunitat degué voler fer més coses que les que podia pagar. Començà una etapa de supervivència: els monjos hagueren d'afranquir pagesos, normalment d'una forma temporal; calgué, fins i tot, vendre algunes possessions. D'altra banda, els enfrontaments amb els Pinós comportà fortes violències que arribaren a motivar l'excomunió de la major part dels rectors de la contrada. Com a conseqüència de la disminució de les collites i de la baixa demografia, que va suposar un descens considerable de les rendes dels senyorius, tant dels laics com dels eclesiàstics. D'aquesta crisi generalitzada

no se'n va poder escapar el monestir, que va veure com les seves rendes minvaven cada cop més. El terratrèmol de 1426 i 1428 acabà amb la puixança econòmica entrant en una profunda crisi que no es va poder recuperar.

Bibliografia

BOLÒS, J. (1995): "Monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Les fonts documentals. Els primers temps del monestir (segles IX-XIII)". Investigacions arqueològiques i històriques al Berguedà (II). Sant Llorenç prop Bagà. Sant Quirze de Pedret. QCT. 6. Barcelona. p- 11-12. BOLÒS, J. (1986): "Monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Resum de les fonts documentals". Memòria 1984, Diputació de Barcelona, Servei de Catalogació i Conservació de Monuments. Barcelona p-86-88. LÓPEZ MULLOR, A. (1991): La excavación del monasterio de Sant Llorenç prop Bagà. Campañas 1984-1989. Quaderns Científics i Tècnics, 3: Simposi Actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII): I. La intervenció arquitectònica. II. La recerca arqueològica. Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. P- 67-90. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (1987): Monasterio de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà, Barcelona). Novedades arqueológicas. II Congreso de Arqueología Medieval Española, Madrid. P-339-348. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (1995): "Monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Excavacions arqueològiques. Campanyes 1984-1989". Quaderns Científics i Tècnics, 6: Investigacions arqueològiques i històriques al Berguedà (II). Sant Llorenç prop Bagà. Sant Quirze de Pedret. Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. P-24-177. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (1999): "Nous descobriments arqueològics al monestir de Sant Llorenç prop Bagà". L'Erol, 61. Berga, p-21-30. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (2000): "Resultats dels darrers treballs d'excavació al monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà)". Actes del I Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna de Catalunya. Igualada, 13-15 de novembre de 1998. Barcelona. P- 472-488. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (2002): "Darrers treballs d'excavació al conjunt del monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà, Berguedà)". Lambard. Estudis d'art medieval, XIV (2001-2002). Institut d'Estudis Catalans. Barcelona p-47-74. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À.; VILA, J.M. (2003): El monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà). Assaig d'evolució històrica. Actes del II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Sant Cugat del Vallès, 18-21 d'abril de 2002. Vol. I. Barcelona. P- 35-48. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (2004): Las excavaciones en el monasterio de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà). 2ª Bienal de la Restauración Monumental. Vitoria-Gasteiz, del 21 al 24 de noviembre de 2002, Academia del Patal, Fundación Catedral de Santa María. Vitoria. p- 203-209. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À.; VILA, J.M. (2007): El recinte medieval del monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà). Campanyes arqueològiques dels anys 2000-2004. Actes del III Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Sabadell, 18-21 de maig de 2006. Vol. II. Barcelona. P- 585-604. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, A. (2002). Memòria de intervenció arqueològica a Sant Llorenç prop Bagà. Campanya 2002. Diputació de Barcelona, Servei de Patrimoni Arquitectònic Local. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL MATA, A. (2001-2003); Memòria de les excavacions al conjunt del monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà, Berguedà). Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. DDAA. (2008): Guardiola de Berguedà. Monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Memòria de les excavacions arqueològiques. Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. VILA CARABASSA, J.M. (2000). Monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà). Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona.. DDAA (2014). "Nou monestir de Sant Llorenç". Restaurar o reconstruir. Actuacions del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local en els monuments. Memòria SPAL 2002-2012. Vol I. Barcelona p- 455-484

